

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

N 2 5 1 1 0 1 2 1

6.
razred

Ponedeljek, 24. marec 2025 / 60 minut

Dovoljeni pripomočki: učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

v 6. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo z izhodiščnimi besedili.

Nato natančno preberi navodilo posamezne naloge in jo reši.

Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.

Pri nalogah, pri katerih je treba obkrožiti črko pred pravilnim odgovorom, obkroži samo eno črko, razen če v navodilu ni določeno drugače.

Piši čitljivo in s pisanimi ali z malimi tiskanimi črkami, skladno s pravopisnimi pravili.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 16 strani.

N 2 5 1 1 0 1 2 1 0 2

N 2 5 1 1 0 1 2 1 0 3

3/16

PRILOGA

I. DEL

Sol – belo zlato Strunjana in Sečovelj

Besedilo in fotografija: Matej Zalar

Včasih je bilo soli zelo malo. Pravijo celo, da je bila dražja kot zlato. Na slovenski obali pa je bilo tega belega zlata vedno dovolj. Bila je med najboljšimi na svetu in tako je še danes. Sol iz Sečoveljskih solin kupujejo tudi na japonskem cesarskem dvoru!

V solinah so delale cele družine

Nekoč so bile soline v Kopru, Izoli, Strunjanu, Luciji in Sečovljah. Solinarji so s celotno družino poletje preživeli v solinarskih hišah. Prebivali so v zgornjem nadstropju, v pritličju pa je bilo skladišče za sol.

V Sečoveljskih solinah je nekoč stalo kar 400 solinarskih hiš in v njih je v sezoni živilo 2500 ljudi. Pozneje so opustili srednjeveški način pobiranja soli. V zadnjih letih ga ponovno vzpostavljajo v solinarskem muzeju na prostem.

Kristalizacijske grede

Snežno bela sol

V Sečovljah in Strunjanu pridobivajo sol na 700 let star, povsem naraven način. Morsko vodo pretakajo v zaporednih bazenih, da počasi izhlapeva. Ostane slanica in to pretočijo v druge bazene – kristalizacijske grede. Te so v največjih solinah na svetu po navadi betonske ali asfaltirane. Na naši obali pa so naravne, iz blata, ki ga prekriva tanka plast petole – to je naravna sluzasta preproga iz mikroorganizmov. Ti preprečujejo, da bi se kristali soli pomešali z blatom, zato ostanejo snežno beli in popolnoma čisti.

Ko vsa voda izhlapi, solinar na dan nagrabi tudi 300 kilogramov soli. Z vozički na tirnicah jo odpeljejo v poseben prostor, ki ga imenujejo odcedišče. Sol še dve leti sušijo v vrečah, ki prepuščajo zrak.

OBRNI LIST.

Nepogrešljiva sol

Sol uporabljamo za različne namene: najbolj razširjena je kot začimba, z njo pozimi posipavajo ceste, nepogrešljiva je v ribji predelovalni industriji ter v industriji usnja, uporabljajo jo tudi za konzerviranje in še in še.

Nekaj posebnega je solni cvet: to so drobni kristali soli, ki nastajajo na gladini slanice. So zelo dragocen pridelek, saj jih solinar lahko nabere le nekaj kilogramov na dan in še to samo v brezvetrju. Že najmanjši val namreč kristal potisne na dno. Solnega cveta ne dodajamo med kuhanjem, ampak z njim solimo jedi, ki so že servirane na krožniku – na primer solato ali jajca.

Strunjan in Sečovlje

Strunjanske soline so bile od nekdaj najmanjše in tudi danes v njih poberejo le malo soli. Sečoveljske soline pa so velike 650 hektarov, kar je več kot 900 nogometnih igrišč. V njih je Muzej solinarstva z zanimivo maketo solin. Tam lahko vidimo, kako so nekoč živeli in delali solinarji. Tako soline v Strunjanu kot v Sečovljah so zaščitene kot krajinski park.

Sožitje človeka in narave

V Sečoveljskih solinah so našeli kar 292 različnih vrst ptic. Nekoč je pozimi priletel celo nekaj plamencev. Ptice izbirajo mirne kraje in soline to zagotovo so. Mi pa se lahko v solinah prepričamo, kako so znali naši predniki živeti z naravo, ne da bi jo uničevali.

(Prirejeno po: https://www.mladinska.com/moj_planet/potepanja_po_sloveniji/2475.
Pridobljeno: 20. 6. 2020.)

II. DEL

Nina Mav Hrovat

ORIENTACISTI NA SLEDI MORILCU

»Mami je zagotovo v skrbeh!« je zastokal.

»Še dobro, da naju ni doma! Verjetno so vsi čisto iz sebe! To morajo biti tečni!« se je trpko nasmehnil Maj in stožilo se mu je po varnem zavetju doma.

Legla sta, se prepustila vsak svojim mislim in zaspala. Kdo ve, koliko časa sta spala, saj jima je temna klet otopela vse čute o času in prostoru. Bila sta utrujena in otožna. Polna melanholijskega ¹ in negativnih čustev, ki sta jih zadrževala in jim nista pustila na plan. Tako sta spala, na mrzlih, vlažnih tleh, skrčena v dve gubi in s hrbitoma tesno drug ob drugem, da sta se grela in si dajala občutek varnosti, topote in bližine.

Prebudila sta se ... še vedno v kleti! Še vedno ujeta! V temi!

»Morava od tod, Maj! Morava!«

»Se strinjam! Kako pa?!«

»Nekako ... nekje ... mora biti izhod!« je dobil novih moči Martin in že začel preiskovati steno ter se pomikati proti vratom.

»Kam pa greš?«

»Poiščiva kaj, s čimer bi lahko odprla vrata!«

»Zanimivo! Mogoče kljuko, ki je ni?«

»Ne bodi prismojen! Si že kdaj videl vломilce, ki vlamljajo s kljuko?!«

»Ne, sploh še nikoli nisem videl vломilcev v živo! Po televiziji že, to ne rečem,« je modroval Maj.

»Si že videl, kako so odprli vrata z lasno sponko ali čim podobnim?«

»Ne. Sem pa videl, da so uporabili plastični eksploziv! Tudi nama bi prav prišel!«

»Maj, zresni se! Jaz ne bom ostal tukaj! Ti pa zaradi mene lahko!«

»Prav, grem pom...« je še uspel izreči Maj, potem pa se je zvrnil po tleh, kot je bil dolg in širok. Počilo je, kot bi padla klada, in zraven je besno zarobantil.

»Kaj pa počneš?!« se je prestrašil Martin.

»Mater lamber blesav!« je zarobantil Maj in še enkrat brcnil v vedro, v katerem sta dobila vodo, da se je polilo še tisto malo, kar je je bilo v njem.

»Neroda!«

»Jaz? Pa ti glej pred sabo v temi!«

»Ne morem. Prižgi mobi!«

»Ne, varčujem z baterijo!«

Maj je pobral vedro in ga podržal v roki, da ne bi še enkrat padel čezenj.

»Poskusiva s tem plohom²,« je predlagal Martin. »Lahko ga dava čez stolico³ in privzdigneva vrata. Mogoče se bodo snela s tečajev!«

»Super ideja!« se je navdušil Maj.

OBRNI LIST.

¹ melanholia – otožnost, žalost

² ploh – debelejša deska

³ stolica – lesena priprava, navadno s štirimi nogami, na kateri se žaga

Martin je kar v temi otipal stolíco in jo zvlekel k vratom. Nato je privlekel še desko.

»Lahko bi mi pomagal!« se je jezil na Maja, ki je še vedno stal sredi prostora z vedrom v roki.

»Posveti, ti bizgec!« je ukazal Martin in Maj je pritisnil na mobilnik.

»Ne bo šlo! Deska je predebela. Ne morem je potisniti pod vrata!« je razočarano ugotovil in nesrečno težkal desko v rokah. Potem se je povzpel na stolíco, da bi pogledal, če se mu zgoraj utrne kakšna boljša zamisel oziroma pokaže kakšna nova možnost za pobeg.

V tistem trenutku sta slišala, kako je nekdo vtaknil kljuko v vrata, in otrpnila sta. Luč je zasvetila in ju zaslepila.

»Zdaj!« je zavpil Martin in roki sta se mu kar samodejno sprožili.

Zamahnil je z desko in Makslu prisolil krepak udarec v glavo. Možakar se je opotekel in klecnil na kolena.

Maj, ki je doslej stal kot okamnel z vedrom v roki, se je zavedel in napol oslepljen od močne svetlobe še sam zamahnil z vedrom po orjakovi betici. Zadonelo je kot v zvoniku in Maksl se je nezavesten zgrudil na tla.

»Vrv!« je še zaklical Maj in fanta sta složno pograbila vrv in zvezala nogi nezavestnemu ugrabitelju. Srce jima je bilo, kot bi hotelo odleteti proč. K sreči je Martin poznal nekaj pametnih vozlov. Tokrat se je v naglici odločil za ribiški vozel, ki mu je že večkrat pomagal, da je ujel lepo, veliko ribo, ki mu ni mogla uiti. Upal je, da se tudi Maksl zlepa ne bo zbudil in ušel!

(Odlomek.)

(Nina Mav Hrovat: *Orientacisti na sledi morilcu*. Dob pri Domžalah: Miš, 2010. 141–143.)

N 2 5 1 1 0 1 2 1 0 7

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo *Sol – belo zlato Strunjana in Sečovelj*. Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Kdo je avtor izhodiščnega besedila?

(1 točka)

2. O čem predvsem piše avtor besedila? Obkroži.

- A O uporabnosti in prodaji soli po svetu.
- B O pridobivanju soli v slovenskih solinah.
- C O pridobivanju soli po svetu.
- Č O gnezdenju ptic v slovenskih solinah.

(1 točka)

3. Kako poteka pridobivanje soli? S številkami od 1 do 5 označi pravilno zaporedje.

- _____ Prelivanje slanice v kristalizacijske grede.
- _____ Prevoz soli do odcedišča.
- _____ Pretakanje morske vode v bazenih.
- _____ Grabljenje soli.
- _____ Sušenje soli v vrečah.

(1 točka)

OBRNI LIST.

4. Zakaj soli pravimo tudi *belo zlato*? Odgovori v obliki povedi.

(2 točki)

5. V katerem letnem času poteka pridobivanje soli? Iz besedila izpiši poved, iz katere lahko to razberemo.

Letni čas: _____

Izpis povedi: _____

(1 točka)

6. V čem se kristalizacijske grede v slovenskih solinah ločijo od drugih največjih po svetu? Odgovori v obliki povedi.

(2 točki)

7. Kaj velja za sol in kaj za solni cvet? Pomagaj si z delom besedila *Nepogrešljiva sol*. Na vsako črtico napiši ustrezeno številko.

_____ Z njo pozimi posipavajo ceste.

1 sol

_____ Nabira se samo v brezvetrju.

2 solni cvet

_____ Uporablja se le v že pripravljenih jedeh.

_____ Dnevni pridelek je večji.

_____ Uporablja se v industriji.

(1 točka)

N 2 5 1 1 0 1 2 1 0 9

9/16

8. Ponovno preberi odstavek z naslovom *Strunjan in Sečovlje*. Kako se razlikujejo Sečoveljske soline od Strunjanskih? Napiši dve razliki.

Dve razliki: _____

(1 točka)

9. Odgovoru pripisi ustrezno vprašalno poved. Pri tem upoštevaj vsebino dela besedila *V solinah so delale cele družine*.

Vprašanje	Odgovor
	V pritličju solinarske hiše.

(2 točki)

10. Kateri dve besedi ne spadata v isto besedno družino kot druge? Prečrtaj ju.

sol soline solinar sluzast soliti slovenski solinarski

(1 točka)

11. Zanikaj poved.

Jajce bo začinila s solnim cvetom.

(1 točka)

OBRNI LIST.

12. Iz spodnjih besed tvori smiselno in jezikovno pravilno poved, ki bo ustrezala vsebini izhodiščnega besedila.

mnogo, v, ptica, soline, živeti

(1 točka)

- ### 13. Preberi poved.

V Strunjanu in Sečovljah pridobivajo sol na 700 let star način.

13. a) Obkroži pravilni odgovor ob poševnici.

Podčrtana beseda sol je edninski / množinski samostalnik.

(1 točka)

13. b) Katerega spola je podprt samostalnik *sol*? Obkroži.

- A Moškega.
 - B Ženskega.
 - C Srednjega

(1 točka)

N 2 5 1 1 0 1 2 1 1 1

14. Preberi poved.

Prebivali so v zgornjem nadstropju, v pritličju pa je bilo skladišče za sol.

14. a) V čem se razlikujeta podčrtana glagola? Obkroži.

- A V časovni oblikih.
- B V osebi.
- C V številu.

(1 točka)

14. b) Glagola postavi v nedoločnik.

so prebivali – _____

je bilo – _____

(2 točki)

15. V povedi sta dve pravopisni napaki. Popravi ju.

Povsot po svetu cenijo Slovensko sol.

(1 točka)

OBRNI LIST.

16. Predstavljam si, da si Saša Kovač. Za šolski časopis napiši krajše zaokroženo besedilo, s katerim bralcem predlagam, da naj med poletnimi počitnicami obiščejo Sečoveljske soline.

V besedilu napiši,

- kje so Sečoveljske soline in kaj v njih pridobivajo,
- dve zanimivosti, zakaj je Sečoveljske soline vredno obiskati,
- koliko stane družinska vstopnica, če bi šli na ogled julija, in kdaj je park takrat odprt.

Upoštevaj spodnje podatke in izhodiščno besedilo. Piši na naslednji strani.

Odpiralni čas:

poleti: od 8.00 do 21.00
pozimi: od 8.00 do 17.00

Vstopnina	Sezona 1 (1. 4.–31. 10.)	Sezona 2 (1. 11.–31. 3.)
Odrasli	7 €	6 €
Dijaki, študenti, upokojenci	5 €	4 €
Otroci do 6. leta	Brezplačno	Brezplačno
Družinska vstopnica	16 €	14 €
Letna vstopnica		28 €

A	4
B	2

Lahkih nog naokrog

SEČOVELJSKE SOLINE

Saša Kovač

OBRNI LIST.

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Nine Mav Hrovat *Orientacisti na sledi morilcu*. Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Ali je izhodiščno besedilo dramsko? Obkroži in utemelji.

DA NE

Utemeljitev: _____

(1 točka)

2. O čem predvsem govoriti besedilo?

(1 točka)

3. Kdo je glavna in kdo stranska književna oseba? Pred vsakim imenom napiši ustrezeno številko.

_____ Maj	1 glavna književna oseba
_____ Maksl	2 stranska književna oseba
_____ Martin	

(1 točka)

4. Za katero književno osebo velja posamezna trditev? Na vsako črto napiši ime ene književne osebe.

Prevzema pobudo. _____

Omejuje svobodo. _____

Je neroden. _____

Je ukazovalen. _____

Po nepotrebnem razpravlja. _____

(2 točki)

N 2 5 1 1 0 1 2 1 1 5

5. Kako prostor in čas v odlomku ustvarjata temačno vzdušje? Odgovori v obliki povedi.

(2 točki)

6. Preberi del besedila.

»Še dobro, da naju ni doma! Verjetno so vsi čisto iz sebe! To morajo biti tečni!« se je trpko nasmehnil Maj in stožilo se mu je po varnem zavetju doma.

Ali je Maj vesel, da z Martinom nista doma? Pojasni s svojimi besedami.

(1 točka)

7. Preberi del besedila.

»Ne. Sem pa videl, da so uporabili plastični eksploziv! Tudi nama bi prav prišel!« »Maj, zresni se! Jaz ne bom ostal tukaj! Ti pa zaradi mene lahko!«

Zakaj Martin misli, da je Maj neresen? Pojasni s svojimi besedami.

(1 točka)

8. Ali sta Martin in Maj ravnala prav, ko sta na koncu odlomka napadla Maksla? Obkroži. Svoj odgovor utemelji v obliki povedi.

DA NE DA in NE

Utemeljitev: _____

(2 točki)

9. Po katerem predmetu v besedilu lahko sklepamo, da se zgodba dogaja v sodobnem času?

(1 točka)

- ## 10. V krajšem zaokroženem besedilu

- napiši dve Martinovi značajski lastnosti in ju utemelji s primeroma iz odlomka;
 - pojasni, kako se Majev ravnanje v odlomku spremeni;
 - utemelji, ali se ti zdi zaključek odlomka verjeten.

A		4
B		2

Skupno število točk: 45